

### Uppdrag angående föräldrars möjligheter att använda föräldrapenningen

#### Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Försäkringskassan att utreda möjligheterna att införa regler som innebär att det blir möjligt för föräldrar som har ensam vårdnad om ett barn att kunna överlåta en del av föräldrapenningen till någon annan person som inte är förälder till barnet.

Försäkringskassan ska vidare utreda om det är möjligt att låta den förälder som i praktiken är ensam om att ta hand om sitt barn kunna ta del av alla föräldrapenningdagar.

De förslag som lämnas ska utgå från barnets bästa och även analyseras ur ett vårdnadsperspektiv. Försäkringskassan ska även utreda hur en prövning av rätten till de föreslagna nya möjligheterna bör utformas samt bedöma huruvida risken för vårdnadstvister kan öka av förslagen.

I uppdraget ingår att Försäkringskassan ska lämna de förslag till författningsändringar som förslagen motiverar. I uppdraget ingår även att Försäkringskassan ska redovisa de eventuella kostnadsökningar som förslagen innebär.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 16 december 2011.

#### Ärendet

Regeringens familjepolitik tar sin utgångspunkt i barnens möjlighet att utvecklas tillsammans med sina föräldrar. Det är mycket viktigt att de offentliga systemen utformas på ett sådant sätt att samhället i första hand stöttar och hjälper, inte styr och hindrar. Då barnfamiljernas situation ser olika ut är det viktigt att familjepolitiken utgår från familjens egen situation. Fortfarande växer de allra flesta barn upp med båda sina

föräldrar. Situationen för en förälder som är ensam om att ta hand om sitt barn blir inte densamma som i familjer med två föräldrar, eftersom dessa kan dela på ansvaret för vården av barnet i olika situationer. Det är därför viktigt att så långt som möjligt ha ett regelsystem som ger föräldrar samma möjligheter att kunna använda föräldrapenningdagarna, oavsett om de är ensamma om att ta hand om sitt barn eller är samlevande. Regeringen anser det därför motiverat att reglerna för rätt till föräldrapenning utreds utifrån ovanstående utgångspunkter.

*Möjlighet för föräldrar som är ensamma vårdnadshavare att kunna överlåta en del av föräldrapenningen*

När föräldrar gemensamt har vårdnaden om ett barn har varje förälder rätt att få föräldrapenning under hälften av de föräldrapenningdagar som kan lämnas för barnet. En förälder som är ensam vårdnadshavare har själv rätt att uppbära samtliga dagar med föräldrapenning. Det är alltså barnets vårdnadshavare som har en självständig rätt till föräldrapenningdagar för barnet. Vårdnadshavaren har dock rätt att avstå sin rätt till föräldrapenning till den andra föräldern eller till en person som likställs med förälder. Rätten att uppbära föräldrapenning är således kopplad till barnets vårdnadshavare, annan förälder som inte är vårdnadshavare eller till den som likställs med förälder. De flesta föräldrar har gemensam vårdnad om sitt barn, men det finns en liten grupp föräldrar som har ensam vårdnad om barnet. I en del fall, när en förälder har ensam vårdnad om ett barn, finns det inte någon annan förälder som är tillgänglig för barnet, varken ur ett ekonomiskt eller vårdande perspektiv. Det är enligt regeringens uppfattning mycket viktigt att en förälder, som är ensam om att ta hand om ett barn och behöver någon som kan hjälpa till med vården av barnet, ur ett föräldrapenningperspektiv inte ska hamna i en sämre situation än i en familj där det finns två föräldrar. Det finns därför enligt regeringen anledning att se över och analysera vilka konsekvenser som ett förslag skulle få om möjligheter ges för en ensam vårdnadshavare att kunna överlåta del av föräldrapenningen till någon annan person än till en förälder.

*Möjlighet för den som i praktiken är ensam om att ta hand om barnet, att kunna ta del av alla föräldrapenningens dagar*

Som nämnts ovan har de flesta föräldrar gemensam vårdnad om ett barn. Båda föräldrarna har då rätt till hälften var av det totala antalet föräldrapenningdagar med möjlighet att avstå sin rätt till den andra föräldern, förutom 60 dagar som är reserverade till vardera föräldern. I vissa fall kan den ena föräldern under en tid vara helt förhindrad att använda de reserverade dagarna. Som exempel kan nämnas när föräldern är frihetsberövad under en längre tid. För att inte barn till dessa föräldrar ska hamna i ett sämre läge än de barn vars föräldrar har möjlighet att använda sina föräldrapenningdagar, finns det enligt regeringen anledning att se över och analysera konsekvenserna av möjligheten att i vissa fall låta en förälder

kunna överlåta sin rätt till de så kallade reserverade dagarna inom föräldrapenningen till den andra föräldern.

### **Skälen för regeringens beslut**

Situationen för barn till ensamstående föräldrar är en fråga som är mycket angelägen i regeringens arbete. Det finns flera sätt att stödja ensamförälderhushållen. Som exempel kan nämnas att de tio så kallade pappadagarna inom den tillfälliga föräldrapenningen kan tas ut av annan än fadern i vissa situationer. Regeringen har också genomfört en möjlighet för ensamstående föräldrar som blir sjuka och inte kan vårda sitt barn själv att låta någon annan person som avstår från förvärvsarbete få tillfällig föräldrapenning för vård av barnet. Regeringen vill nu ytterligare förbättra möjligheterna för ensamstående föräldrar att kunna använda föräldrapenningen.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Siv Tillander

Kopia till

Justitiedepartementet

Finansdepartementet

Utbildningsdepartementet

Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek

Regeringskansliets internrevision